

בית החרושת לספירט (בית מלצ'ט, בית הלורדים)

תל מונד

מבוא לשימור המורשת הבנויה 205000

גלגוליו של בית החרושת לספירט בתל מונד כביטוי להשפעתן של מטרות מסחריות על

תהליך השימור בימינו

מרצה: ד"ר אדרי' אורין שחר

עוזרת הוראה: אדרי' זוהר שורצברג

מגישות: טל הופמן 209025618, עמית סבר לוי 318612983,

שירה ששון 208504456 ונעה לרנר 204900500

תוכן עניינים

3.....	הקדמה
4.....	פרק ראשון : סיפור המבנה
6.....	פרק שני : שיפוצים מרכזיים ותהליך השימור
6.....	1990-2010 - שיפוץ מרכזי והסבה לגן אירועים ומסעדה
10.....	2020-2021 - שימור
12.....	פרק שלישי : הצגת הקונטקסט הנושאי ודיון
13.....	סיכום ותובנות
14.....	נספחים
22.....	ביבליוגרפיה

הקדמה

סר אלפרד מוריץ מונד נולד בשנת 1868 בבריטניה. הוא בן למשפחה יהודית, היה חבר פרלמנט ושר הבריאות בבריטניה וזכה לתואר 'הברון הראשון מלצ'ט'.
ב-1917, החל לגלות מחדש את יהדותו כאשר באותה השנה נשא נאום ובו דיבר לראשונה בטובת העם היהודי. בשנת 1921, בעקבות פנייתו של ידידו חיים ויצמן, הגיע הלורד מונד בפעם הראשונה לארץ ישראל, הצטרף לתנועה הציונית והפך לפעיל ציוני נלהב.
בשנת 1923 הלורד רכש קרקעות באזור מרובה מטעים, שלימים הפכו למושבי גוש תל מונד.¹

גוש תל מונד (כפר הס, חרות ועין ורד) הוקם בראשית שנות השלושים במטרה לספק מקום יישוב לעובדים בפרדסים. המושבים תוכננו על ידי האדריכל ריכרד קאופמן והם שייכים לגל ההתיישבות השני של מושבי העובדים. מאפיין גל ההתיישבות היה ייסוד מושבי עובדים באזור המטעים של מישור החוף המתבססים על משק אינטנסיבי מגוון (פרדס, רפת, לול וגן ירק לאספקה עצמית).

בשנת 1939 נבנה מבנה תעשייתי קטן בתל מונד על ידי יהודי הונגרי בשם וידר. המבנה הוסב לשמש כבית חרושת, בו יוצר סוג של כוהל הנקרא ספירט, שהופק מקליפות פירות ההדר מהמטעים באזור תל מונד. בית החרושת לספירט ממוקם בקצה רצף אתרים היסטוריים המשקפים את תולדות גוש ההתיישבות בתל מונד שהתפתח סביב שגשוגו של ענף הפרדסנות בישראל; בית המחנה, בריכת המים הראשונה ובית הלורד זיו, שנבנו בשנת 1929, ובית הספר הראשון בתל מונד, ווילה זיו, שנבנו בשנת 1935.

במהלך השנים, ננטש בית החרושת ושופץ מספר פעמים. שיפוצים אלה כללו בעיקר תוספות חיצוניות שנבנו לצד חזיתותיו. בשנות ה-90 עבר המבנה שיפוץ "קוסמטי" והחל לפעול כגן אירועים תחת השם "בית הלורדים"², אשר נסגר בשנת 2012. לאחר כשמונה שנים בהם עמד נטוש, עבר תהליך שימור בו הוסרו ה"תוספות הקוסמטיות" בשאיפה להשיב את המבנה לצורתו המקורית. כיום משמש המבנה כגן אירועים ובית קפה בשם **בית מלצ'ט**.

בתהליך השימור הפך המבנה לכזה בעל אופי חדשני, צעיר, מותאם לצרכי הפרוגרמה ומעל לכל – רווחי. שאלת המחקר שלנו היא שאלה של "מוסר" – האם שימור למטרות מסחריות עושה עוול לבניין, או שמא דווקא תורם לזיכרון ההיסטורי שלו, שכן מבקרים רבים יותר נחשפים אליו?

באיזה אופן המטרות המסחריות משפיעות על אופן השימור של המבנה?

¹ 'מבט עלי' – הברון אלפרד מוריץ מונד

² תיק תיעוד "בית הלורדים" תל מונד, 2010

פרק ראשון: סיפור המבנה

בשנת 1936 נקנתה חלקת אדמה באזור שופע פרדסים (לימים היישוב תל מונד) על ידי חברת מטעי א"י בע"מ, שהייתה בבעלות הלורד מלצ'ט.

לאחר כשלוש שנים, וידר, עולה חדש מהונגריה, קונה את החלקה ובונה בה מבנה תעשייתי קטן (1) ששימש לניצול שאריות פרי ההדר (ראו סכמה א'). המבנה תוכנן על ידי המהנדס ניקולס פופר כבניין קופסתי-מלבני, פונקציונאלי, נקי ופשוט, ברוח הסגנון הבינלאומי שרווח באותה התקופה, בין סוף שנות ה-20 ועד תחילת שנות ה-30. סגנון זה אינו השתעבד לנוסחאות מדויקות או פרופורציות קשיחות, תפיסת האדריכלות הייתה של חלל ולא של מסה. הפונקציונאליות תפסה את מקום האסתטיקה, מתוך האמונה שהיופי נובע מהפונקציונליזם. גובה המבנה המקורי אינו וודאי אך ניתן לשער שהוא זהה לזה של המבנה המרכזי כיום. המבנה ככל הנראה נצבע בלבן, כלל ריצוף טראצו פנימי ועבודות פרזול שתאמו את הסגנון.

בשנת 1940, חברת "גורדון דיסטילריס בע"מ" קונה את המבנה ומסבה אותו לבית חרושת לספירט (אלכוהול) שהופק מקליפות התפוזים שגדלו בפרדסים המקיפים את המבנה.

בשנת 1944 מתקבל היתר לבניית תוספת ראשונה לבית החרושת שתשמש כמחסן ספירט (3), סמוך לחזית הדרומית. התוספת נבנתה לאחר כשנתיים. היתר זה הוא התיעוד הראשון אודות המבנה המקורי (ראו נספח 1).

בין שנת 1946-1986 המבנה עובר שינויים מבניים רבים (ראו סכמה ב'). בחזית המזרחית – גרם מדרגות חיצוני (4) וכן תוספת מבנית (5); בגג המבנה – תוספת מבנית (6); ובחזית הצפונית – גרם מדרגות חיצוני נוסף (7).

בשנת 1984 נקנה המבנה על ידי יפה אלימלך וצרפתי ברנרד, שהיו הבעלים שלו עד לשנת 2020. התיעוד המצולם הראשון של המבנה שייך לתקופה זו.

בשנת 1993 שוכרים את המבנה משפחת דובזינסקי, שהופכים אותו לגן אירועים בשם "בית הלורדים". מספר שינויים המתבצעים בתקופה זו (ראו סכמה ג') הם הוספת קירוי למדרגות המזרחיות (8), הריסת מבנה (5) עקב מצבו הרעוע ובניית שירותים (9) במקומו, ובניית סככה מקורה (10) במקום מחסן הספירט (3).

בשנת 1998 מדווח על שיפוץ שנעשה במבנה, במהלכו שולבו תוספות למבנה במטרה לשוות לו חזות מצועצעת-מהודרת שתתאים לשם החדש שהוענק לו.

בשנת 2002 חברה חדשה, ב. מ. בית הלורדים בע"מ, שוכרת שוב את המבנה והגן סביבו.

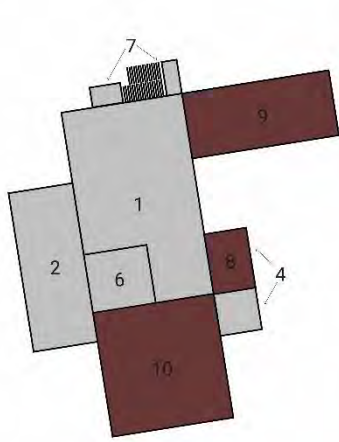
בשנת 2010 נכתב תיק תיעוד למבנה, זאת כדי לקדם תב"ע שמטרתה לאשר את שימושו הנוכחי של המבנה והחלקה כגן אירועים, שימור הבניין המקורי והוספת מבנים חדשים בחלקו המזרחי של המגרש לצורך מסעדה ומשרדים לבעלי המקום. האדריכלים שכתבו את תיק התיעוד הם אדר' רותם זאבי ואדר' עמרי איתן.³

בשנת 2012 גן האירועים נסגר עקב פעילות ללא רישיון מוסדר בחוק.

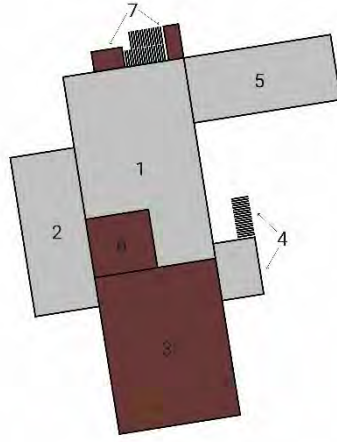
בשנת 2020 תהליך השימור התחיל בהובלת אדר' שמעון אסבן ומעצב הפנים הילי לזרוב מסטודיו OTHER: WISE ובאפריל 2021 נפתח המבנה לשימוש מחדש.⁴

³ תיק תיעוד "בית הלורדים" תל מונד, 2010

⁴ ראיון עם מעצב הפנים, הילי לזרוב, 2021

סכמה ג: המבנה בשנת 1993⁵

סכמה ב: המבנה בשנים 1946-1986

סכמה א: המבנה בשנת 1939

⁵ תיק תיעוד "בית הלורדים" תל מונד, 2010

פרק שני: שיפוצים מרכזיים ותהליך השימור

1990-2010 - שיפוץ מרכזי והסבה לגן אירועים ומסעדה

בשנות ה-90 המבנה עבר שינויים מהותיים אשר הסבו את המקום לגן אירועים, ככה"נ השיפוץ המרכזי התרחש בשנת 1998. הבניין עבר טיפול "קוסמטי" חיצוני בעיקרו, שניסה לשוות לו מראה "רומנטי" השונה מאוד ממראהו המקורי הפונקציונאלי של מבנה תעשייתי בשולי היישוב. כך נוצר פער גדול בין זהותו המקורית של המבנה, זהות מודרניסטית ומאופקת, שבמהותה משמשת מעל לכל כמבנה תעשייה פונקציונאלי המבוסס על עקרונות התקופה, בעל מראה נקי ופשוט, לבין זהותו החדשה, שכבר אינה נוגעת בערכים אלו. חזות המבנה הפכה מהודרת כשל אחוזת עשירים בכך שנוספו לו אלמנטים המשווים אופי של מבנה מצועצע המנסה להצדיק את השם החדש שניתן לו – "בית הלורדים" (הלורד מלציט והלורד זיו).

בשם מטרה זו, אלמנט חדש ובולט היה גימור זיזי המורכב מתוספת של בלוקי איטונג המוצבים לסירוגין על קצות הגג, שהקנו למבנה חזות של מבצר. כך גם פרזולים מגונדרים נוספו על גביי מעקות המרפסות.

צילומי תקריב של אלמנטים לא מקוריים: מרפסת ומעקה בפרזול לא מקורי, בלוקי האיטונג על גג המבנה⁶

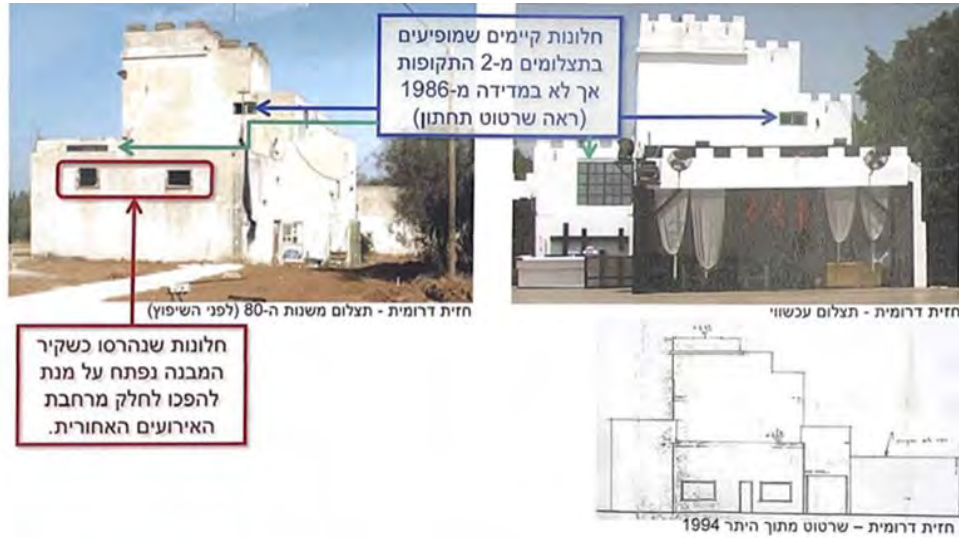
בתקופה זו, נוספו מבנים ארעיים רבים בשטח אשר הובילו לחזות עמוסה ומבולבלת לבניין, במיוחד בחזית הדרומית ובחזית המזרחית – רחבת ריקודים בנויה, מחסנים, מכולות אחסון, סככות וסגירת חורף. תוספות שונות כגון צינורות, גגונים, ומזגנים "הודבקו" אליו במהלך השנים. מבנה מחסן הספירט הפך לחלק מהרחבה הדרומית של גן האירועים לאחר ששברו את הקיר הדרומי והקיר המערבי שלו והשאירו באזור זה רק סככה מקורה. בתקופה זו, גם החצר המזרחית הייתה מקורה בקירוי חלקי אשר ככה"נ המשיך את המטבח של גן האירועים. המדרגות החיצוניות בחזית המזרחית נהרסו ונבנו בשנית, או שרק הושלמו, אך בין כה וכה נתווספה סביב גרם המדרגות, ככה"נ, מעטפת מבנית סגורה. המדרגות החיצוניות בחזית הצפונית נהרסו והוחלפו בשתי מרפסות על גביי החזית. (ראו נספח 2 – השוואה בין החזיתות).

פתחי המבנה המקורי לא נותרו כפי שהיו במקור, שכן רובם הוזזו ממקומם או שינו את ייעודם מספר פעמים, ואין התאמה אל אופי הנגרות, המסגרות והסורגים המקוריים של המבנה. קירות המבנה החיצוניים עשויים ברובם מבטון שנוצק בזמנים שונים ולא במקשה אחת. הבטון לרוב הינו מסוג אופייני לתקופה בה נוצק, הזיון הפנימי לא תמיד במקצב קבוע. בחלקים מסויימים וכן בקירות פנים

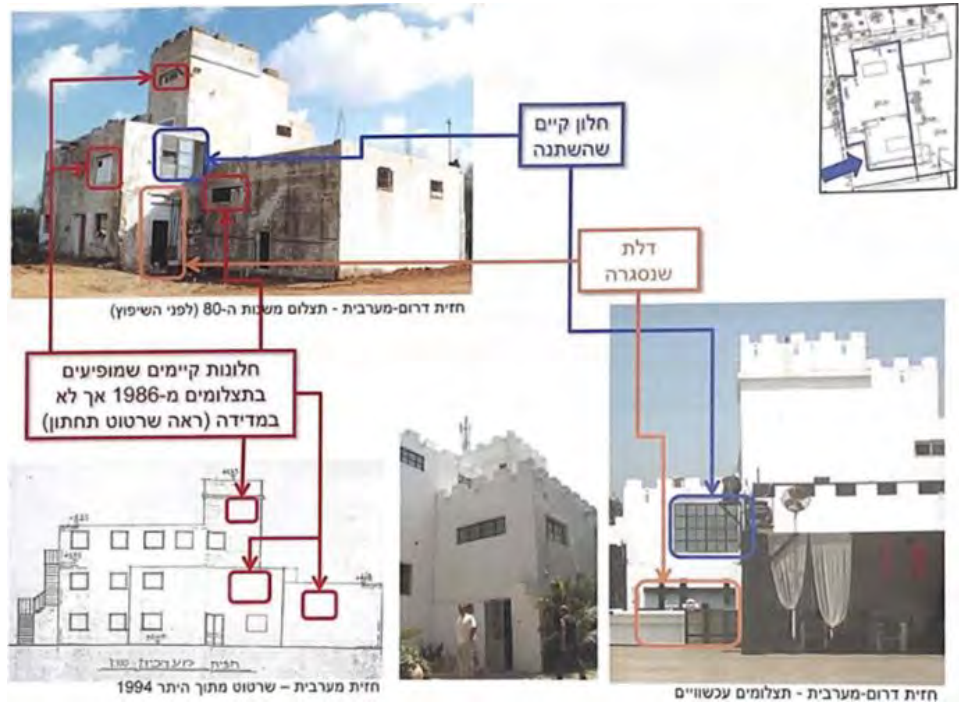
⁶ תיק תיעוד "בית הלורדים" תל מונד, 2010

נעשה שימוש בבלוקי טיט.

רוב חלונות המבנה נראו חדשים, שאינם שייכים למבנה המקורי, חלקם עשויים מסגרות ברזל וזכוכית. חלק מדלתות המבנה היו עשויות מתכת ואחרות מעץ, נראה כי חלקן היו בעבר חלונות שהוסבו לדלתות.

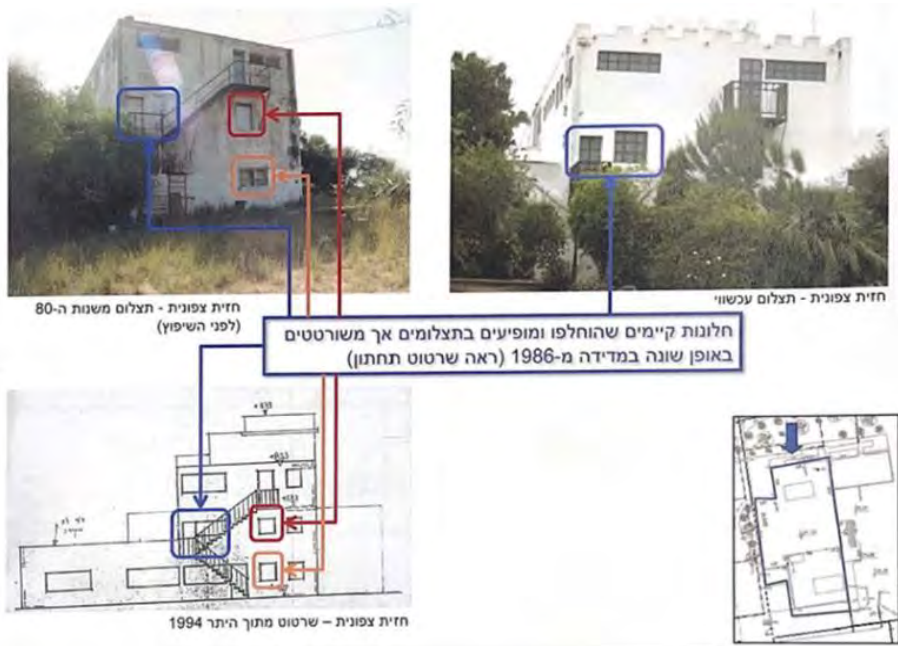

השוואת הפתחים בין החזית הדרומית כפי שצולמה בשנות ה-80 לבין החזיתות בשנת 2010

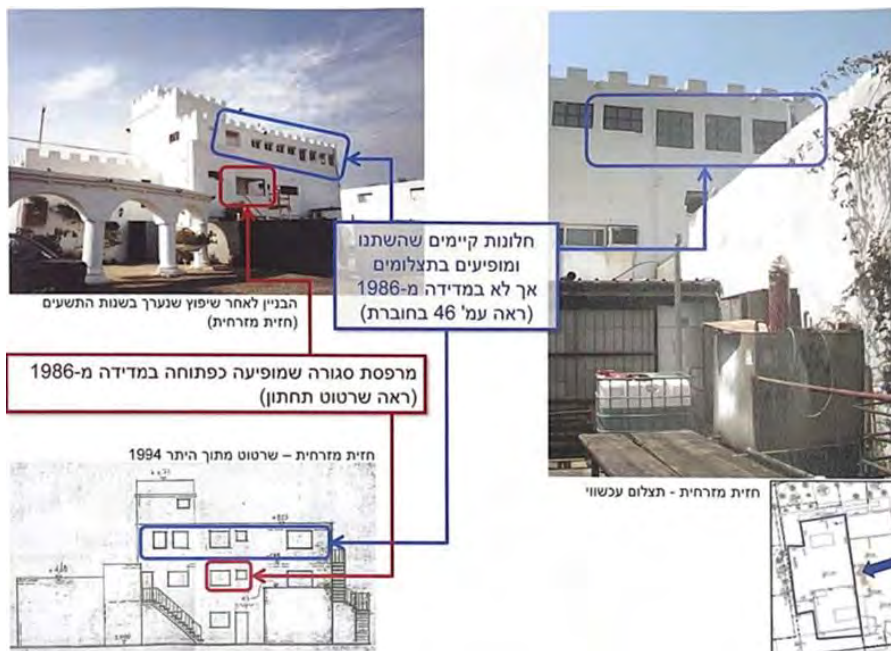

השוואת הפתחים בין החזית הדרום-מערבית כפי שצולמה בשנות ה-80 לבין החזיתות בשנת 2010⁷

⁷ תיק תיעוד "בית הלורדים" תל מונד, 2010

השוואת הפתחים בין החזית הצפונית כפי שצולמה בשנות ה-80/90 לבין החזיתות בשנת 2010

השוואת הפתחים בין החזית המזרחית כפי שצולמה בשנות ה-80/90 לבין החזיתות בשנת 2010⁸

⁸ תיק תיעוד "בית הלורדים" תל מונד, 2010

צילומי תקריב של החלונות והפתחים – שנות ה-90

צילומי תקריב של החלונות הלא מקוריים – שנות ה-90⁹

בשנת 2010 המבנה הובא לתיעוד בשל קידום תביעת שמטרתה לאשר את שימושו כגן אירועים, שימור הבניין המקורי והוספת מבנים חדשים בחלקו המזרחי של המגרש לצורך מסעדה ומשרדים לבעלי המקום. ע"פ התוכנית המוצעת, ייעודו של המבנה אשר הינו בבעלות פרטית, היה לשמש כגן אירועים ומסעדה, כפונקציה מרכזית של המבנה. בין היתר, הוגדר המבנה כמרכז מבקרים שבחלקו ישמש גם למטרה ציבורית – מרכז תיעוד ההתיישבות בגוש תל מונד ותיעוד ההיסטוריה של המבנה עצמו בגלגוליו השונים. עד אז, המבנה לא הוגדר לשימור בהיעדר תוכנית שימור לתל מונד ואינו הופיע ברשימת אתרים טנטטיבית לשימור.¹⁰ לאחר שיפוץ זה, החל משנת 2012 המבנה נטש למספר שנים.

⁹ תיק תיעוד "בית הלורדים" תל מונד, 2010
¹⁰ תיק תיעוד "בית הלורדים" תל מונד, 2010

לאחר כשמונה שנים בהן המבנה נותר שומם ונטוש, בשנת 2020 בעלי הנכס התחלפו והחל תהליך שיקום, בשאיפה לחזור ככל הניתן אל אופיו ההתחלתי המקורי של המבנה. הקו המוביל של התכנון היה להתייחס ולשמור על עברו של המקום על אף המורכבות שבכך, תוך שמירה על מקום נעים ונינוח שאינו יתאמץ להפוך לדבר שאינו טבעי עבור המקום.

שימושו העיקרי נותר כגן אירועים ומסעדה, לצד סיפור גלגוליו ועברו של המבנה, לשם כך הוגדר לובי אשר מוקם בקומת הקרקע בחלקו המערבי של המבנה, שהפך למרכז מבקרים. יש לציין, כי התוספת המבנית בחזית המזרחית עלתה בתיק התייעוד מ-2010 כהצעה לאזור בעל פוטנציאל לשחזור (סומן בצהוב בשרטוטים מהתיק – נספח 4), ובהמשך לכך המרחב המזרחי אכן עבר שיפוץ מהותי והוגדר עבור המסעדה אשר פועלת באופן יומיומי.

אדריכל הפרויקט היה האדריכל שמעון אסבן, על תיק השימור היו אחראים אדריכלית השימור רותם זאבי והאדריכל עומרי איתן, ועיצוב הפנים נעשה ע"י הילי לזרוב, בעליו של סטודיו OTHER-WISE. החוץ והגנים הסובבים למבנה תוכננו ע"י גנים גלים תכנון נוף, וכוללים צמחייה עשירה ומגוונת לצד יציקות בטון שמתפקדות כמשטחים או מדרכים משובצים להליכה במדשאות.

על בסיס המידע שעלה מתיק התייעוד והשימור על המבנה, תוכנן כי הפתחים המקוריים וגרם המדרגות החיצוני בחזית הצפונית יישמרו באופיים, והחלונות אף בחומריותם. נראה כי לאחר שנהרס גרם המדרגות המדובר בשיפוצים של שנות ה-90, כעת בשימור זה הוא נוסף חזרה במקומו. שולחנות האוכל והכיסאות הפזורים ברחבי הגן נבחרו כך שלא יהיו זהים בצורתם – מעוגלים, ריבועיים או מלבניים.

האזור הדרומי שנבנה כתוספת של מחסן ספירט לבית החרושת, ושבהמשך הוסב לחלק מקורה של הרחבה הדרומית של גן האירועים, הפך לרחבת ריקודים משופצת התחומה בוויטרינות זכוכית וברזל קלילות. התקרה חופתה בדקים של עץ אורן קרולינה המאזכר את חומרם של ארגזי התפוזים, תוך בחירת חומר שישתלב, ע"פ המתכננים, עם רוח המקום.

רחבת הריקודים המדוברת והרחבה החיצונית כולה רוצפו באריחי טרצו בהירים ששולבו ויזואלית עם צבעי יציקות הבטון, כקונטרה לאריחים הכהים בפנים המבנה. ריצוף הפנים נעשה עם אריחי טרצו כהים אשר אפיינו את התקופה בה נבנה ונועדו להזכיר את המפעל התעשייתי המקורי.

בחלקים מקירות הפנים נחשפו ונשתמרו לבני סליקט מקוריות, כאשר תוספות מאוחרות של בלוקים מבוססי חול ובלוקים עכשוויים חופו בשכבת טיח. הריהוט שנבחר עבור חלל הפנים כולל פריטים קלאסיים כמו ספת צ'סטרפילד או כורסאות עם קליעה וינאית.

על גביי קירות חלל מרכז המבקרים, נתלו צילומים אותנטיים של משפחת מלציט (מונד) לצד כרזות גראפיות ברוח הבאוהאוס, דבר אשר בא להעיד על הזיקה הגדולה שהיתה בתהליכי השיפוץ והשימור של המבנה אל תקופת הבאוהאוס ומאפייניה.

תהליך השימור לקח כשנה והסתיים באפריל 2021, מאז המתחם מתפקד במלוא תפארתו.¹¹

¹¹ ראיון עם מעצב הפנים, הילי לזרוב, 2021

לובי הכניסה –
מרכז המבקרים

מדרגות חיצוניות
בחזית הצפונית

כניסה צפון מערבית

רחבת הריקודים הדרומית

הרחבה הצפונית

רחבת המסעדה בחזית המזרחית

פרק שלישי: הצגת הקונטקסט הנושאי ודיון

הדיון בפרויקט מעלה את הסוגייה העוסקת בשימור ומודרנה, וכיצד שני העולמות האלה מתייחסים אחד לשני. על פי המאמר *Preservation and Modernity: Competing Perspectives, Contested Histories, and the Question of Authenticity*, שנכתב ע"י Mrinalini Rajagopalan, הדיון בתהליך שעובר השימור לצד המודרניות מעלה שתי סוגיות עיקריות: האחת היא שאלת האותנטיות, והשנייה עוסקת בהשפעתן של הרגולציות החוקיות על ניהול אתרי המורשת. בנושא האותנטיות, כותבת המאמר מסבירה כי הצורך בהצגת מבנים היסטוריים כ"אותנטיים" הוא למעשה תוצר של המודרניזציה. היא מסבירה כי על מנת לשמור על הערכים והדיוק ההיסטורי של המבנה כך שהציבור הרחב יוכל לזהות אותם, ולא רק מומחים, היה צורך בהפשטה – תהליך אשר נוהל ע"י מערכות הבירוקרטיה המודרניות. מעבר לכך, מוסבר כי התפקיד העיקרי של שימור מבנים היסטוריים היה למעשה סיפוק של נרטיב עבור ההתפתחות הלאומית. בהמשך, המאמר דן בשימור של אדריכלות מודרניסטית, ומסביר כי הוא עשוי לתפקד כחיזוק והדגשה של תהליך המעבר של מדינה מסוימת אל המודרניות, ולמעשה נועד לחזק את הישות הלאומית, המהווה בעצמה תוצר של המודרניות. נושא נוסף העולה מן המאמר עוסק בשימור אל מול תהליך הגלובליזציה. נאמר כי תהליך השימור כיום מונע מצרכים נוסטלגיים המנסים לגלות מחדש סיפורים, מקומות ואייקונים היסטוריים, שחלקם אף לא היו קיימים באמת. שוב, מדובר בתהליך המונע מהצורך באותנטיות, מושג שכיום הוא כבר מוטל בספק עקב הגלובליזציה.¹³

מכאן ניתן להבין כי תהליך השימור בעידן המודרני מתמקד בסוגיית האותנטיות של המבנה כצורך חברתי, תרבותי ופוליטי. כלומר, הדיוק ההיסטורי חשוב פחות מאשר התפקיד שהמבנה צריך למלא בימינו – על המבנה להוות תמונה המשקפת סגנון אדריכלי ומספרת סיפור היסטורי שתומך בערכים שמעוניינים להעביר בעלי האינטרס. המבנה משמש כיום כבית קפה וכגן אירועים. כלומר, מדובר במקום שמטרתו להיות רווחי ולמשוך קהל. לאורך השנים, ננקטו מספר פעולות שתמכו באינטרס הרווחי של בעלי המקום. במהלך השיפוץ שנערך בשנת 1998, הוספו אלמנטים קישוטיים למבנה שנועדו לשוות למבנה מראה של טירה, "בית של לורד", על מנת לשווק את גן האירועים כמקום יוקרתי. האלמנטים שהוספו אינם מתאימים לסגנון האדריכלי המקורי של הבניין, ואינם מדויקים מבחינה היסטורית.

בתהליך השימור האחרון, שבוצע בשנת 2020, חלק מהאלמנטים השגויים הוסרו. האדריכלים שהובילו את תהליך השימור של המבנה שמו דגש על דיוק הסגנון האדריכלי המקורי, דבר שאכן מתבטא הן בתכנון האדריכלי והן בעיצוב הפנים. אולם, שימור אינו עוסק בדיוק הסגנון האדריכלי בלבד, ומטרתו גם לספר את הסיפור ההיסטורי של המקום, תוך חיבור לאתר ולסביבה. כמו בכל מבנה לשימור בארץ, הוצב שלט של המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל, אך הוא מוסתר ונבלע בצמחייה (ראו נספח 5). הסיפור שהשלט מציג אינו מתבטא במקום, מלבד שני שלטים נוספים המוצגים במסדרון המשרת כמעבר. התכנון הנופי באתר מרהיב ונעים לשהייה, אך ניתן לראות כי נעשה שימוש בצמחייה שאינה מתכתבת עם מהות המקום – הפרדסים של גוש תל מונד. עם השנים, הפרדסים בסביבה נכרתו לטובת שטחי חקלאות שונים ובניית שכונות מגורים חדשות, ועל כן האותנטיות של המבנה מתערערת מפני שאינו נמצא בסביבתו המקורית.

מבחינת עיצוב הפנים, ניכר כי הושקעו מאמצים רבים בהדגשת רוח התקופה והסגנון הבינלאומי של המבנה, תוך התייחסות לפן התעשייתי של בית החרושת.

¹³ Rajagopalan, 2012

גן האירועים שפועל במקום נקרא "בית מלציט", אף על פי שהמבנה מעולם לא שימש כמקום מגוריו של הלורד מלציט. כמו כן, בחיפוש הראשוני שערכנו על המבנה, קראנו את לשונית "הסיפור שלנו" באתר הרשמי של גן האירועים, וגילינו כי הסיפור המוצג מכיל שילוב של סיפורים היסטוריים שונים הנוגעים למבנים לשימור בגוש תל מונד, ואינו נאמן להיסטוריה של המבנה. כל אלה העלו שאלות המתקשרות לשאלת האותנטיות העולה מן המאמר – האם מטרת השימור הייתה נאמנות לסיפור ההיסטורי של המבנה, או שמא הייתה יצירת מקום רווחי בעל רוח עכשווית?

סיכום ותובנות

המבנה ההיסטורי עבר מספר גלגולים בחזותו ובמהותו, וכחלק מתהליך השימור אכן ניתן דגש במידה מסוימת לסיפור ולהיסטוריה של המבנה, אך לא באופן נאמן מספיק למבנה. עם זאת, עם השנים והשינוי בצרכים הפרוגרמטיים, אנו מבינות שלא ניתן לשמור על אותנטיות מוחלטת בתהליך של שימור, ויש צורך להתאים את המבנה להווה. על מנת למשוך מבקרים ולקבל מימון מספק לתהליך השימור והתחזוקה, נדרשת פרוגרמה רווחית המותאמת לתקופה, ואכן, תהליך השימור "החיה" את המקום והוביל לכמות גדולה של מבקרים להיחשף אליו. מעבר לכך, שינוי הפרוגרמה מחייב את השתנות המבנה, דבר אשר משפיע באופן ישיר על אופיו.

מכאן הגענו לתובנה מרכזית הנוגעת לתהליך שימור מבנים בימינו – שינויי התקופה, הבריורקטיה והצרכים הכלכליים המשתנים מובילים לכך שלא ניתן לשמור על נאמנות מוחלטת של שימור המבנים לסיפורם ההיסטורי.

נספחים

נספח 1: בקשת היתר לתוספת – 1944

גורדון דיסטילרס בע"מ (הבעלים לאותה תקופה) – בקשת היתר לתוספת למבנה (מחסן לספירת בחזית הדרומית שלו) - ביח"ר לכוהל – בקשה ראשונה להיתר ב-1944 – נבנה בפועל ב-1946. מתוך תיק התיעוד והשימור למבנה, 2010.

נספח 2: השוואה בין החזיתות לאורך השנים

- מתוך תיק התיעוד והשימור למבנה, 2010.
- תמונות מאתר אינטרנט על המבנה.

קטגוריה	שנות ה-80 (לפני השיפוץ) שרטוטי חזיתות מהבקשה משנת 1986	שנות ה-90 (לאחר השיפוץ)	2010 (לאחר השיפוץ) – במצב זהה לזה בשנות ה-90 אך זמן צילום מאוחר יותר)	2021 (לאחר השימור)
חזית צפון מזרחית (כניסה מכיוון החנייה)				

	 			<p>חזית צפונית</p>
  	 	 		<p>חזית צפון מערבית</p>
				<p>חזית מערבית</p>
				<p>חזית דרום מערבית</p>

				
				<p>חזית דרומית (רחבת הריקודים והרחבה המרכזית)</p>
				<p>חזית דרום מזרחית</p>
				<p>חזית מזרחית (מתחם המסעדה)</p>

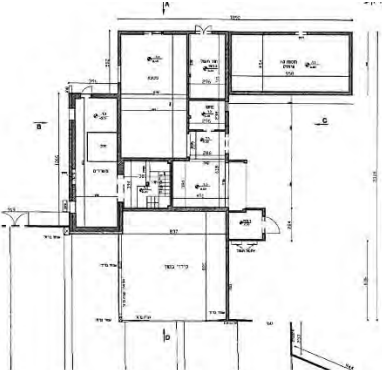
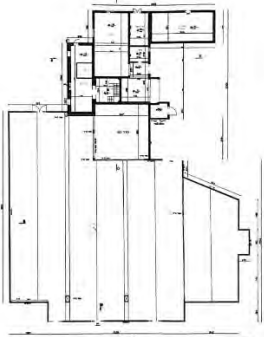
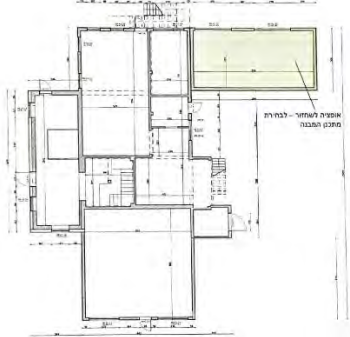
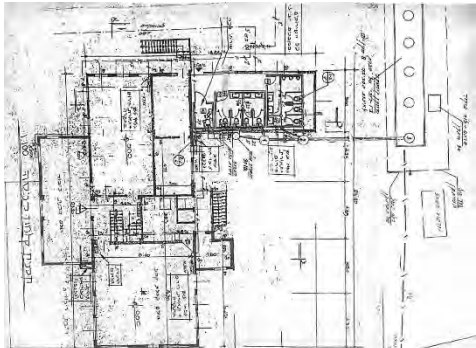
נספח 3 : תמונות חוץ לאחר השימור האחרון 2021

תמונות מתוך אתר אינטרנט על המבנה.

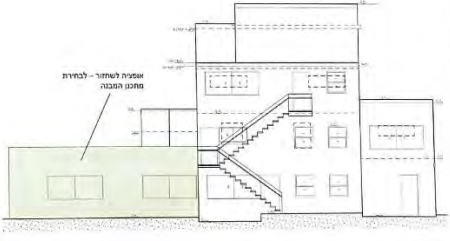
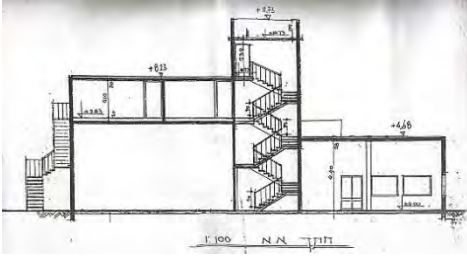

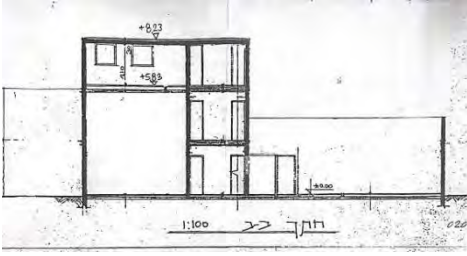
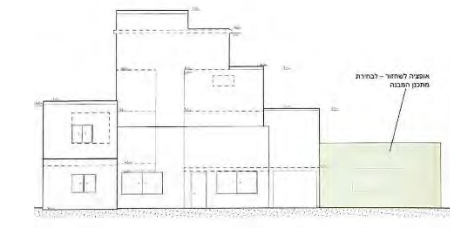
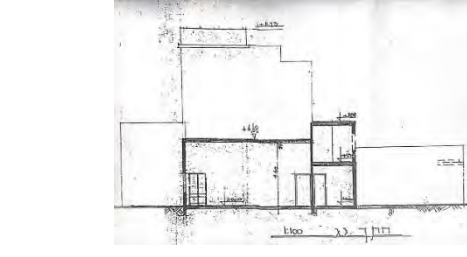
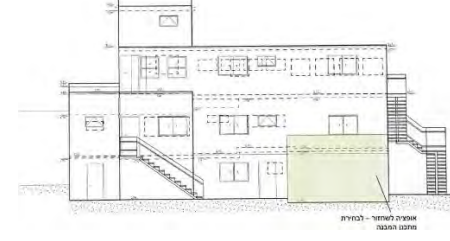

נספח 4 : השוואה בין שרטוטים (תוכניות וחתכים)

- מתוך בקשה לשימוש חורג לגן אירועים בשטח חקלאי (1994), שהיא חידוש לבקשה שהוגשה ב-1986.
- מתיעד שנעשה בשנת 2010 לטובת תיק התיעד והשימור.

תיעד עדכני ל-2010	בקשה שהוגשה ב-1986	קטגוריה
 <p>עם סגירת חורף -</p> <p>אופציה לשחזור (בחזית המזרחית) -</p> 		<p>תוכנית קומת קרקע</p>

		<p>תוכנית קומה ראשונה</p>
		<p>תוכנית קומה שניה</p>
		<p>תוכנית קומה שלישית</p>
		<p>תוכנית גגות</p>

		<p>חתך מכיוון חזית צפונית / חזית צפונית עם אופציה לשחזור</p>
		<p>חתך מכיוון חזית מערבית</p>
		<p>חתך מכיוון חזית דרומית / חזית דרומית עם אופציה לשחזור</p>
		<p>חזית מזרחית עם אופציה לשחזור</p>

נספח 5 : השלט הכחול המעיד על שימור האתר

צילומים מביקור שלנו באתר.

Mrinalini Rajagopalan, 2012. Preservation and Modernity: Competing Perspectives, Contested Histories and the Question of Authenticity

אדר' רותם זאבי ואדר' עמרי איתן, 2010. תיק תיעוד "בית הלורדים" תל מונד, באדיבות 'מרכז תיעוד תל מונד', מוזיאון לתולדות גוש תל מונד.

ראיון עם מעצב הפנים, הילי לזרוב, 2021. אתר מגזין 'פורטפוליו'.

<https://www.prtfl.co.il/archives/154583>

מועצה לשימור אתרי מורשת בישראל

<https://shimur.org/sites/%D7%91%D7%99%D7%AA-%D7%94%D7%9C%D7%95%D7%A8%D7%93-%D7%9E%D7%A8%D7%9B%D7%96-%D7%AA%D7%99%D7%A2%D7%95%D7%93-%D7%AA%D7%9C-%D7%9E%D7%95%D7%A0%D7%93/>

'מבט על' – הברון אלפרד מוריץ מונד

<https://www.mabat-al.com/2018/12/29/%D7%90%D7%9C%D7%A4%D7%A8%D7%93-%D7%9E%D7%95%D7%A0%D7%93-%D7%91%D7%A8%D7%95%D7%9F-%D7%9E%D7%9C%D7%A6%D7%98/>

אתר מרכז תיעוד תל מונד

http://www.rishonim.org.il/telmond/show_item.asp?levelid=45736&itemid=36213&itemtype=3¶m=t=2

רינה אידן (רייניץ), 1995. תכנון מושבי גוש תל מונד-יצירת דגם חדש של מושבי עובדים.

חוברת 78, עמודים 107-121.

Cathedra: For the History of Eretz Israel and Its Yishuv / קתדרה: לתולדות ארץ ישראל

ויישובה

<https://www.jstor.org/stable/23403574?read-now=1&refreqid=excelsior%3A4316a64790c8698de16bfb429d1fccdf&seq=1>